

С. 231-239.

6. Користін О.Є. Відмивання коштів: теоретико-правові засади протидії та запобігання в Україні. Монографія. Київ. нац. ун-т внутр. справ. - К., 2007. - 448 с.

7. Користін О.Є. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом [Текст]: навч. посіб. - К.: "Хай-Тек Прес", 2010. - 272 с.

8. Лепіхов О. Технологічна незалежність як елемент економічної безпеки // Економіка України. - 1994. - № 11. - С. 80.

9. Попович З. Економічне зростання і перспективи інноваційного розвитку // Економіка України. - 2004. - № 12. - С. 41-47.

Курилін І.Р.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики
та судової медицини НАВС
Надійшла до редакції: 20.11.2013

УДК 338.2:342.553

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ВЗАЄМОДІЇ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Сичук О. Й.

Процес удосконалення системи місцевого самоврядування на сьогодні в Україні зумовлює необхідність дослідження проблем, пов'язаних зі здійсненням цілеспрямованої діяльності місцевої влади по забезпеченню законності й правопорядку, охорони прав і свобод членів територіальної громади, гарантування безпеки й захисту населення та територій, матеріальних і культурних цінностей, довкілля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний і особливий періоди, що є однією з основних функцій, покладених на органи місцевого самоврядування.

Актуальність цієї теми полягає у висвітленні основних тенденцій і підходів у проведенні й реалізації державної політики щодо підвищення ефективної взаємодії між органами місцевого самоврядування та структурних підрозділів правоохоронних органів, цивільного захисту по створенню й налагодженню безпечної життєдіяльності регіональних територіальних структур, безпеки громадян.

Наукова новизна теми полягає в апробації, базуючись на конкретному практичному матеріалі, нових модернізованих системних схем взаємодії органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами.

Основною метою проблеми, що розглядається, є визначення, на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації, економічних і правових засад функціонування системи боротьби з правопорушеннями, організації цивільного захисту населення на рівні місцевого самоврядування та вироблення пропозиції щодо їх удосконалення.

Виключно для вирішення цих питань і координації дій у виконавчих органах місцевого самоврядування створені спеціалізовані підрозділи, до сфери діяльності яких входять питання:

- забезпечення реалізації державної політики щодо діяльності правоохоронних органів із захисту прав, свобод і законних інтересів громадян;

- здійснення заходів щодо охорони громадської безпеки, громадського порядку, боротьби зі злочинністю;

- аналіз, узагальнення та прогноз тенденції розвитку криміногенної ситуації на місцевому рівні, визначення їх пріоритетів у подальшому зміцненні законності та правопорядку;

- реалізації державної політики, спрямованої на гарантування безпеки та захисту населення й територій, матеріальних і культурних цінностей та довкілля від

© О.Й. Сичук, 2013

негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний і особливий періоди;

- подолання наслідків надзвичайних ситуацій на території територіальної громади, зокрема наслідків, за потреби, надзвичайних ситуацій на територіях іноземних держав відповідно до міжнародних угод України.

Можна навести приклад організації діяльності органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами в Одеській міській раді. Так, департаментом оборонної роботи, цивільного захисту, взаємодії з правоохоронними органами Одеської міської ради щомісячно аналізується й подається керівництву міста Одеси узагальнена інформація від Одеського міського управління ГУМВС України в Одеській області, структурні підрозділи якого здійснюють оперативне перекриття по протидії злочинності й правопорушень на території міста Одеси.

Аналіз проводиться за такими напрямками оперативної-службової діяльності;

1) розкриття злочинів проти особистості (умисні вбивства, умисні тяжкі тілесні ушкодження);

2) виявлення злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків;

3) розкриття майнових злочинів (розбійні напади, грабежі, крадіжки, незаконне заволодіння транспортними засобами);

4) стан боротьби зі злочинами у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї;

5) шляхи виявлення та протидії злочинності в економічному секторі;

6) зловживання, хабарництво та інші прояви корупційних дій.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2012 року № 767 "Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року" було підготовлено та затверджено розпорядження Одеського міського голови від 31.10.2012 р. за № 1057-01р "Про затвердження плану заходів виконавчих органів Одеської міської ради і правоохоронних силових структур з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень в Одесі на період до 2015 року".

Для відповідної координації органів місцевого самоврядування та правоохоронних структур це розпорядження й план були узгоджені з Управлінням Служби безпеки України в Одеській області, Одеським міським

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

управлінням ГУМВС України в Одеській області, Південним регіональним управлінням Державної прикордонної служби України.

Розпорядження доведено до всіх виконавчих органів районних адміністрацій Одеської міської ради. Раз на півріччя конкретно по кожному напрямку затвердженого плану готується аналітична доповідь про виконану роботу у сфері координації діяльності щодо профілактики правопорушень і боротьби з корупцією.

Слід зазначити, що правоохоронними органами в Україні є спеціально обумовлений уповноважений орган, який створюється для здійснення ефективного контролю за дотриманням нормативно-правових норм, охорони існуючих суспільних відносин, закріплених у правових актах, і забезпечення правопорядку.

До правоохоронних органів, що взаємодіють з Одеською міською радою та її виконавчими органами, можна віднести:

1. Прокуратуру міста Одеси - державний орган, що здійснює найвищий нагляд за точним і однаковим виконанням законів на території міста Одеси. Прокуратура займає особливе місце в правоохоронній системі держави. В основному Законі - Конституції України визначені відповідні завдання прокуратури в Україні. Представники прокуратури виступають у суді від імені держави, обвинувачуючи злочинця, доводячи його вину. Прокуратурою здійснюється процесуальний нагляд за додержанням законів правоохоронними органами під час виконання ними професійних обов'язків і судових рішень. Згідно з діючим законодавством України працівники прокуратури можуть представляти інтереси держави й громадян при розгляді справ у суді.

Одним з найважливіших завдань прокуратури є також нагляд і перевірка законності застосування вогнепальної зброї співробітниками правоохоронних органів.

2. Структурні підрозділи Одеського міського управління ГУМВС України в Одеській області, основним завданням якого, як державного озброєного органу виконавчої влади, є:

- контроль громадського порядку;
- виявлення, припинення й розкриття злочинів;
- проведення слідства в кримінальних справах;
- захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян,

власності та суспільних інтересів територіальної громади міста Одеси від протиправних посягань.

До органів внутрішніх справ, крім міліції, що дислокуються на території міста Одеси, також належать військові частини й структурні підрозділи Південного територіального командування внутрішніх військ МВС України, серед завдань яких є:

- забезпечення громадської безпеки на вулицях міста;
- несення служби по забезпеченню перевезень валютних цінностей, інкасації грошових коштів;
- забезпечення безпеки на об'єктах міста Одеси;
- охорона дипломатичних представництв, акредитованих у місті Одесі.

Так, тільки за підсумками 2013 року на вулицях міста Одеси було затримано за адміністративні порушення 675 осіб, за підозрою в скоєнні злочину - 76 чол., вилучено 98 грамів наркотичних речовин, повернуто матеріальних цінностей на суму - 13 132 грн., вилучено 2 одиниці вогнепальної та 17 одиниць холодної зброї, 0,5 кг вибухових речовин, 65 набоїв до вогнепальної зброї.

3. Управління Служби безпеки України в Одеській області - державний правоохоронний орган спеціаль-

ного призначення, який забезпечує державну безпеку України, оперативно-службова діяльність якого регламентується відповідними законодавчими й нормативно-правовими актами України.

Управління Служби безпеки України в Одеській області через відповідні спеціалізовані підрозділи здійснює:

- розвідувальні та контррозвідувальні заходи;
- проводить роботу щодо захисту державної таємниці

України;

- бере безпосередню участь у боротьбі з корупцією, організованою злочинністю, зокрема економічною;
- виконання функцій антитерористичної діяльності.

Згідно з розпорядженням Одеського міського голови від 13.12.2011 р. № 2166-01р і на підставі "Плану заходів з протидії тероризму на 2012-2013 роки в м. Одесі" тільки у 2013 році департаментом оборонної роботи, цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами Одеської міської ради було взято участь у 4 командно-штабних і тактико-спеціальних навчаннях з недопущення терористичних проявів на об'єктах з масовим перебуванням людей, проведено 4 заняття по роз'ясненню серед керівників загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів концепції боротьби з тероризмом і недопущення екстремістської діяльності серед учнівської молоді та дітей.

4. Військові частини та структурні підрозділи Південного регіонального управління Державної прикордонної служби України, які забезпечують додержання порядку на кордонах держави - контролюють його перетинання громадянами, підтримують належне ефективне функціонування по виконанню завдань щодо забезпечення відповідного режиму пропуску через Державний кордон України, що діють у межах міста Одеси й перебувають у міжнародному аеропорту "Одеса", Одеському морському торговельному порту.

Основними напрямками спільних заходів виконавчих органів Одеської міської ради й правоохоронних силових структур з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень у м. Одеса на період до 2015 року є наступні:

1) удосконалення роботи районних спостережних комісій районних адміністрацій Одеської міської ради щодо надання особам, які звільнилися з місць позбавлення волі, допомоги в соціальній адаптації: реєстрація за місцем проживання, працевлаштування, сприяння бездомним громадянам та особам, які звільнилися з місць позбавлення волі, у видачі документів, необхідних для вирішення соціальних питань;

2) систематичне проведення роз'яснювальної роботи в засобах масової інформації, мережі Інтернет, з використанням зовнішньої реклами з питань здійснення виконавчими органами Одеської міської ради заходів, спрямованих на створення належних умов щодо запобігання та протидії злочинності й правопорушень;

3) проведення занять з дітьми в загальноосвітніх школах міста Одеси з питань загальноправової грамотності, усвідомлення ними відповідальності й можливих наслідків вчинення протиправних дій, вживання спиртних напоїв і наркотичних речовин, а також порядок дій при виникненні загрози терористичних актів або надзвичайних ситуацій;

4) запобігання дитячій безпритульності, забезпечення своєчасного повернення таких дітей у сім'ї й навчальні заклади за місцем проживання, посилення їх соціальної й правової опіки, посилення виховної роботи з ними,

створення умов для їх зайнятості справами за інтересами (фізкультура і спорт, творчі гуртки, музичні колективи);

5) проведення системних заходів щодо заохочення громадських організацій, окремих громадян, які активно беруть участь у запобіганні й протидії злочинності та правопорушенням у місті Одесі.

На сьогодні в Одеській міській раді відповідно до п. 4.1 “Порядку розроблення міських цільових і комплексних програм, моніторингу та звітності про їх виконання”, затвердженого розпорядженням Одеського міського голови від 01.10.2012 р № 938-01, розроблений проект програми “Безпечне місто”. Проект програми “Безпечне місто” передбачає: встановлення систем візуального спостереження за дотриманням правопорядку та забезпеченням безпеки громадян у громадських місцях, місцях масового перебування населення, пішохідних переходах, на кінцевих зупинках громадського транспорту.

Важливим аспектом діяльності Одеської міської ради в протидії корупції та зловживанням в економічній сфері є:

постійне проведення рейдів по контролю за виконання вимог законодавства у сфері благоустрою; виявлення фактів самочинного будівництва; запобіганню проявам незаконної торгівлі.

У разі виявлення таких фактів, складаються адміністративні протоколи, вносяться прописи й готуються відповідні звернення на адресу прокуратури міста Одеси.

Другим важливим напрямком цілеспрямованої діяльності місцевої влади у сфері цивільного захисту й взаємодії з правоохоронними органами є гарантування безпеки та захисту населення й територій, матеріальних і культурних цінностей, докідля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний і особливий періоди, закріплених Конституцією України та іншими законами й нормативними актами, які спрямовані на виконання наступних пріоритетних завдань:

- збір та аналітичне опрацювання інформації про надзвичайні ситуації;
- прогнозування й оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій;
- здійснення нагляду й контролю у сфері цивільного захисту;
- розробка й виконання законодавчих та інших нормативно-правових актів, дотримання норм і стандартів у сфері цивільного захисту;
- розробка й здійснення запобіжних заходів у сфері цивільного захисту;
- створення, збереження й раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям;
- оперативне повідомлення населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайної ситуації;
- організація захисту населення й території від надзвичайних ситуацій;
- проведення невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та організація життєзабезпечення постраждалого населення;
- забезпечення постійної готовності сил і засобів цивільного захисту до запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків;
- надання з використанням сил цивільного захисту оперативної допомоги населенню в разі виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій;
- навчання населення навичкам захисту в разі виникнення надзвичайних, несприятливих побутових або

нестандартних ситуацій та організація тренувань;

- недопущення й попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- здійснення необхідних заходів щодо ліквідації надзвичайних ситуацій;
- своєчасне інформування про надзвичайні ситуації населення;
- залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ і організацій.

Проводячи аналіз наявних статистичних матеріалів, можна зробити висновок про те, що серед особливо небезпечних подій техногенного характеру перше місце займають аварії на транспорті, друге місце - пожежі в будівлях житлового та нежитлового призначення.

Під особливою увагою знаходяться питання ліквідації наслідків стихійного лиха, які завдають значних фінансово-економічних збитків для територіальної громади.

Дієвими економічними й організаційно-правовими важелями при подоланні цих наслідків можуть бути такі заходи:

- організація ефективної й плідної роботи комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій органів місцевого самоврядування, а також через штаби цивільного захисту районних адміністрацій міста - робота районних комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
- узагальнення інформації про проведення заходів з ліквідації стихійного лиха;
- розпорядженням начальника цивільної оборони міста Одеси - міського голови призначені начальники штабів цивільного захисту в 4 районах міста.

Для створення системи раціональної превентивної безпеки з метою ефективного, економічно обґрунтованого зменшення ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій і мінімізації їх економіко-правових наслідків, найбільш раціональним може бути апробація інформаційної підтримки заходів щодо обізнаності населення про поведінкову мотивацію при виникненні надзвичайних пригод, за допомогою засобів масової інформації, шляхом доведення до населення друкованої або телекомунікаційної інформації, наприклад:

- “Правила безпечної поведінки на воді”;
- “Методичні рекомендації по дії населення при виникненні надзвичайних ситуацій”.

У діяльності спеціальних структурних підрозділів органів місцевого самоврядування, що координують організацію роботи по забезпеченню цивільного захисту територіальної громади повинні домінувати наступні принципи:

- абсолютної добровільності учасників ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту, пов’язаних з ризиком для їх життя й здоров’я;
- використання системно-комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- створення моделі територіальності та функціональності єдиної системи цивільного захисту;
- створення умов для мінімізації економіко-правових чинників заподіяння шкоди навколишньому середовищу;
- забезпечення публічності й гласності, вільного доступу населення до інформації у сфері цивільного захисту, відповідно до діючого чинного законодавства.

З метою ефективної реалізації основних завдань цивільного захисту територіальної громади, зменшення фінансово-економічних і матеріальних втрат, вилучення мотивів по завданню шкоди об’єктам, матеріальним і

культурним цінностям, навколишньому середовищу в разі виникнення надзвичайних ситуацій, органи місцевого самоврядування та підпорядковані їм виконавчі органи, наявні сили й засоби, комунальні підприємства, установи та організації, незалежно від форм власності, повинні:

- приймати заходи щодо сповіщення та інформування;
- проводити спостереження й лабораторний контроль;
- забезпечити укриття населення в захисних спорудах;
- здійснювати евакуаційні заходи;
- упродовж надзвичайного періоду постійно проводити інженерний, медичний, психологічний, біологічний, екологічний, радіаційний і хімічний захисти.

Як висновок, у проведеному дослідженні щодо економіко-правових аспектів діяльності органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та взаємодії з правоохоронними органами можна навести наступні шляхи їх координації:

- проведення координаційних нарад з керівниками правоохоронних органів і структурних підрозділів цивільного захисту;
- обмін інформацією з питань протидії злочинності, боротьби з корупцією, проявами економічних злочинів та в разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- видання спільних наказів, вказівок, підготовка інформаційних листів та інших організаційно-розпорядчих документів у сфері надзвичайних ситуацій, антитерористичної діяльності;
- вивчення й поширення позитивного досвіду у сфері правоохоронної діяльності та цивільного захисту;
- деталізоване вивчення матеріалів розслідування конкретних правопорушень і надзвичайних ситуацій;
- проведення спільних цільових заходів з метою виявлення й припинення можливих правопорушень і наслідків надзвичайних ситуацій, а також усунення причин і умов, що спричиняють їх появу;
- взаємне використання можливостей правоохоронних органів, структурних підрозділів цивільного захисту для підвищення кваліфікації працівників, проведення

спільних семінарів, конференцій;

- розроблення й затвердження узгоджених планів координаційної діяльності та інших напрацьованих практикою форм взаємодії з правоохоронними органами та структурними підрозділами цивільного захисту, що ефективно використовуються у виконавчих органах Одеської міської ради.

Вибір форм координаційної діяльності необхідно визначати в кожному конкретному випадку, зважаючи на обставини й характер питань, що потребують негайного вирішення.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - С. 141.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18, № 19-20, № 21-22. - С. 144.
3. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 35-36, № 37. - С. 446.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР України. - 1984. - Додаток до № 51. - С. 1122.
5. Кодекс Цивільного захисту України // Відомості Верховної Ради України. - 2013. - № 34-35. - С. 458.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 33. - С. 175.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - С. 170.

Сичук О.Й.

*кандидат економічних наук,
заступник директора департаменту
оборонної роботи, цивільного захисту та
взаємодії з правоохоронними органами
Одеської міської ради
Надійшла до редакції: 11.11.2013*

УДК 34:338.46:339.1(477)

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ

Шульга Р. Р.

Новий етап входження України у світове господарство зумовлює надзвичайну важливість правового регулювання сфери послуг, адже від його результативності залежатиме не лише динаміка торгівлі послугами, а насамперед можливість подальшого економічного й соціального розвитку держави як органічної підсистеми світової економіки.

Визначальним елементом механізму такого регулювання є принципи регулювання торгівлі послугами. Їх особливість полягає в тому, що вони є не лише теоретичною базою регулювання торгівлі послугами, а й прямо виступають джерелами регулювання, наприклад, у випадках прогалін, колізій, суперечностей або інших неузгодженостей у приписах правових норм; визначають зміст не тільки чинних норм, а й перспективи розвитку права, та враховуються під час розроблення нових або змінення старих нормативно-правових актів [1].

Разом з тим, посилення ролі процесів, що існують у сфері лібералізації зовнішньоторговельної діяльності,

зумовлює потребу в комплексному вивченні питань принципів правового регулювання торгівлі послугами України з використанням системного підходу, враховуючи розробки положень ГАТС, що вимагає особливої уваги до цієї проблематики.

Питанням становлення й розвитку торгівлі послугами в перехідних економіках сьгодні приділяється велика увага, оскільки послуги є найважливішою сферою господарювання й стають пріоритетними в забезпеченні стійкого економічного зростання. Дослідження деяких проблем регулювання торгівлі послугами знайшли віддзеркалення в роботах Р.О. Заблоцької [2], А.П. Рум'янцева, Ю.О. Коваленко [3], І.І. Дюмулена [4], В.Т. Пятницького, О.В. Онішук [5], В.М. Шумілова [6], Т.М. Циганкової [7]. Водночас ступінь наукової розробленості проблеми пов'язаний з недостатністю й нечисленністю досліджень з визначення та аналізу принципів здійснення господарської діяльності з торгівлі послугами в контексті членства України в СОТ.